

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

oioioioioio

Nro 17.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 2-ső napján 1796-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Frankfurtból Febr. 18-dikán: — „A'
 Fels. Tsászár' *Alsó- és Felső-Rajnai* Sere-
 geinek előálló részei, olly tanyákon álla-
 nak, mellyeknek természeti erősségét egéllz
 lehetőségig nagyobbította a' mesterség is.
 Az *Alsó-Rajnai* Sereg' szélső tanyái, mel-
 lyek Hertzeg *Hohenlohe'* kormányozása
 alatt vagynak, *Alsó-Palatinátusi Simmern*
 Hertzegségnek *Stromberg* ne vü Városánál

S

kezdődniek, 's *Bacherach*, *Simmern*, és *Martenstein* sorában a' *Náhe*' vizéig nyúlnak; a' *Náhe* vize' hosszában, *Meissenheim*től fogva, *Wastelsteinig*, *Kray* Generális kormányoz; *Wastelsteintől* fogva pedig, *Ruschweiler* és *Kubelberg*' sorában, *Hombourgig* *Kospoth* Generális. — A' *Vurmser*' Seregéből: *Mészáros* Generális a' Kormányozó, *Kaiserslautertől* fogva, *Landstuhl* és *Vogelbach* előtt, 's *Landsberg Rischbach* és *Hoschstedt* felett a' *Spirai* kútig. Onnan, *Neustadt* és *Erfenstein* sorában, *Edenkobenig* *Hotze* Generális. Onnan ismét *Spira*, *Lingenfeldt* és *Germersheim* sorában, a' Rajnáig *Otto* Generális. “

A' Német-Birodalom' hadi-kasszájába, száznyóltzvanezerhatyszázharmintnégy forint ment bé a' múltt December' Hónapban, melly summának ötvenkilentzezer nyóltzfázsnegyvenhét forintokból álló részét fizették tsupán tizenkilentz Birodalmi Városok. 1795-dik esztendő' végével, százhétezer tizen négy forint vólt a' N. Birodalom' hadi kasszájában. Kívánták némelly vokasai a' Német-Birodalmi Gyűlésnek, hogy a' bé nem fizetett részek' laifroma, terjefztessék eleibe a' Gyűlésnek. E' vólt kívánsága a' többek között, a' Saxóniai Választó-Hertzegnek: de egyszerűsmind az is: hogy a' kasszába már bé

mentt summának hová lett fordíttatásáról
számot kell adatni.

A' Wéseli Újságból. — *A' Rajna'*
túlsó-mellyékéről írják, hogy ott minden
Városoknak 's Helységeknek Magistrátu-
saikhoz, kik ez idő szerént a' Frántziák-
tól függenek, eggy egy Levél érkezett,
mellynek közepén a' *Frantzia* Nemzeti pe-
tsét; e' mellet pedig két oldalról az Ad-
ministrátorok' petsétje szemléltetik, illy
értelmű alólírással: „Parantsoltatik, hogy
ezen Levelet nem elébb, hanem Febr.
14-dik napján délben kell fel-nyitni, két
Tanúknak jelenlétében.“

Olasz - Országból. —

'Korszika' Szigetének *S. Fiorenzoi* part-
jától, a' *Livornói* Kikötőhelybe érkeztek
Febr. 10-diken, tizenegy Anglus Katona
hajók, kilentz líneabéliek és két Fregátok.

Két Nápolyi nagy Katona-hajók, mel-
lyek az említett Anglus hajók' társaságá-
ban voltak: sok Betegjeik miatt kéntele-
nítettettek vissza-térni a' Nápolyi partok fe-
lé, hová el is érkeztek Febr. 5-dik napján.

A' *Nápolyi* Király, egy líneabéli Ka-
tona-hajót és két Fregátokat indított né-
melly *Algíri* Rabló-hajók ellen, mellyek
feles számmal mutogatták magokat a' Neá-
polisi tengeren, 's *Otrantonál* el is kap-
kodtak egynehány *Nápolyi* hajókat.

S 2

Nagy - Britanniából. —

A' melly *Frantzia* foglyok hajókra vól-
tak már rakva a' *Plymouthi* Kikötőhely-
benn olly szándékkal; hogy ki-tserelés vé-
gett, a' *Frantzia* partokhoz szállítódjanak,
ismét ki-rakattattak és vissza-vitettek előb-
beni fog-hellyeikbe.

Londonból Febr. 5-dikénn: — „Ösz-
sze-gyülvén negyed nappal ezelőtt az Or-
szág-gyűlés' két Táblái, leg-elsőbenn is azt
végezték, hogy közönséges örömet nyilat-
koztató 's jót-kívánó Írásokat kell intézni
a' Királyhoz, a' Királynéhoz, *Wallis* Her-
tzeghez és ennek Feleségéhez az általa
született Hertzeg-asszonykára nézve. —
Annakutánna *Grey* Úr a' Második-Táblá-
nál Kérdést tett fel a' Békesség' környül-
állásai felől; és hogy mitsoda akadály ad-
hatta volna elő magát azon közönséges
reménységre nézve, mellyet okozott, az
Ország-gyűlésben mondott utólszori Beszéd-
je a' Királynak? *Pitt* Úr erre a' Kérdésre
igen rövideden tsupán annyit válaszolt:
hogy Ő nem tartja kötelesnek magát ar-
ra felelni. *Grey* Úr azt mondotta, hogy
nyóltz napok múlva, a' Békesség feltéte-
leiről egy értekezést fog terjeszteni a' Gyű-
lés' eleibe. — *Robinson* Úr, egy olly Vég-
zés-formának (Billnek) készítését ígerte
meg, a' melly fzerént, Ország-gyűlési Ta-
gok nem adhatnak pénzt költsön abba a'
summába, mellyet az Ország' pénzes há-

zára ügyelő Minister vefz. fel a' Státus' szükségére.

„ Febr. 3-dikán, a' Státus-Secretá-rius jelentette a' Gyűlésnek, hogy' az Országak minden részeiben Kaszárnják készűltek a' Katonaság' számára, mellyeknek készűttetése, hatszázkilentzvenezer font sterlingbe került. — Az ellenkező Rész sokallotta, hogy a' Ministerek illy nagy sum-mát ki-adtak a' Parlamententom' híre nélkül, még pedig Kaszárnjákra, mellyeknek tsak hallására is el-íszonyodtak az előbbeni Parlamentomok. — *Wilberforce* Úr jelentette, hogy nyóltz napok múlva, a' Szeretsenekkel való kereskedésnek egy-átallyában való el-törléséről fog Végzés-formát elébe terjeszteni a' Gyűlésnek. “

„ Ámérika-mellyékénn e' folyó had-ban foglalt *Martinique* Szigetünkbe, az újjabb Tudósítások ízerént is, próbáltak szállítgatni némelly apró Katona-tsoportokat a' Frantziák: de szerentsétlenül; mert bé-szállott Embereiket résszerént le-öldösték a' Miéink; résszerént széllyel futamtatták az erdőkbe, s' fegyvert is sokat vettek el tőlök két ágyúkkal egyűtt. “

Londonból Febr. 9-dikénn: — „ Az Udvari Újságnak közelébb múltt Szombati Darabja, következő értelmű Királyi Hirdetményt tett közönségessé:

„ *György Király*. Minthogy e' folyó Februárius Hónap' első napjának éjtzaka-

jánn egy esmeretlen Személy, más tizenkét Személyekkel egyesülve, *Coventgardennek* egy részében, *Southampton-úttal* által-ellenben, *Westminster* Városunkban, egy követ, — téglát vagy más hasonló kemény testet — hajított, melly igen erőszakosan talált Inassaink között eggyet, a ki hintónk megett állott, mellyben Mi, a' Mi Királyi Feleségünkkel együtt, visszafertünk a' *Drurylanei* Teatromból; 's minthogy továbbá ugyan azonn éjtzaka, mellyen Mi a' mondott mód szerént visszafertünk, egy esmeretlen Személy, nagy erőszakkal hajított egy éles szegletű 's veszedelmes kova-darabot a' mi hintónkba, midőn az, *John-úttal* által-ellenben ment volna *Pallmallban*, melly kő el tört egy üveget, 's bé esett a' hintóba: és mivel mind ezek, a' közönséges békességnek megsértésével; 's a' mi Személyünknek és Királyi Feleségünknek veszedelembé ejtése végett történtek, és szörnyen vakmerő 's Felségbántó tselekedetek: ez okonn, a' mi Belső-Tanátsunknak tanátslása szerént parantsollyuk minden Magistrátuális Személyeknek, és más hív Alattvalóknak, hogy igyekezzenek minden módon ki-tapogatni 's el-fogni az ezen Felségbántó pártütésben részest Személyeket, hadd lehessen Azokkal a' Törvény szerént banni. És Mi ígérjük ezen Irásunk' rendiben, hogy ha valaki, ámbátor maga

résztt vett is a' pártütésben, tsak hogy ne éppen Ő követte legyen el azt az erőszakos tselekedetet, melly által veszedelemben forgottunk Mi, és Feleségünknek is Királyi Személye: elégséges Tudósítást szolgáltatt a' végre, hogy egy más, vagy több Személyek, kik részesei voltak a' pártütésnek, el-fogattathainak, és büntetésre vonattathatnak: jutalmúl ezer font sterlinget kap: melly summát, minden afféle Bünösnek valóságos meg-ítéltésekor, tartozik a' Feladónak ki-fizetni ezen Rendelésünknek ereje szerént a' Mi Kints-es-kamaránk; és mi ígérjük még e' felett, hogy ha a' Feladó maga egy vólt is az Össze-esküdttek közzül, tsak hogy Ő ne tselekedte legyen vóltaképpen az el követett gonofzságot: büne-botsánatját fogja nyerni a' Mi nagy kegyelmességünkéből.

Költ a' Mi *St. Jamesi* Udvarunkban, Febr. 5-dikén, 1796-dik esztendőben, a' mi Uralkodásunknak 36-dik esztendejében.

Isten tartsa meg a' Királyt!

„ A' Frantziák, *Napkeleti-India* felé egy Hajósseregofztályt indítottak, melly áll: egy 60 's két 50 ágyús, négy kisebb és négy ismét kisebb, mind össze tizenegy Katona-hajókból. — A' mi tengeri erönk, melly ekkoráig *Napkeleti-Indiában* vagyon, áll: hét 74 — 64; eggy 54; hat 40 — 28; és hét 18 — 14 ágyús, összeséggel húszonegy Katona-hajókból. — Min-

den órán több hajók is fognak még partjainktól, *Napkeleti-India* felé indulni. “

„Febr. 6-dikán ismét nagy szélvész dühösködött partjainknál, melly, szerentsétlenné is tett egynehány hajókat. “

Frigyes - Belgyiomból

mint bizonyos dolgot úgy írják már, hogy *Zélandia* Frigyes - Tartomány' Képviselői se' fognak többé ellenkezni a' több Frigyes-Tartományokbéli Képviselőkkel, egy frantzia módi Nemzeti-gyűlésnek fel-állítására nézve.

Hollandia Frigyes - Tartomány' Képviselői, tizennyóltz millió Hollandus forintot szándékoznak fel- venni költsön zad-fél forint interesre a' Státus' Kassa-jába, melly szándéknak végre-hajtásába Febr. 5-dikén kezdtek belé.

Frantzia - Országból. —

Jourdán Vezér' tiszteletére igen fényes pompájú gazdag vendégséget adott Febr. 3-dikán a' Belső-dolgokra - ügyelő Minister *Benezech*.

A' Republikánus Újságok, szerentsétlenné hirdetik *Stofflet*' újj ellenségeskedésének kezdetét.

A' Direktórium' öt Tagjai közzül, kiakarják disputálni némelly Újságok *Barast* abból az okból; mivel törvénytelenül lett Direktorrá, nem lévén negyven esztendő.

Elegyes Tudósítások.

Ceylan nevű *Ásia*-mellyéki gazdag Szigetnek egy részét a *Candü* Tsáfzár, egy részét *Wedas* nevezetű szabad Lakosok bírják; egy részét pedig 1658-dik esztendő-től fogva, a Portugallusok után a Hollandusok bírták. Még ma is fájlallyák a Portugallusok, hogy alkalmatosságot szolgáltatottak egy olly Szigetből lett el-hajtatásokra; mellyet az Ő Íróik, rendszerént: *Földi-Paraditsomnak*; *Gyönyörűség*' *Tartományának* neveznek. — El-lehet gondolni, melly nehezenn esik most a Hollandusoknak is, a midőn leg-inkább volna szükségek a pénzre: hogy a *Jó-reményesség*' *foka* után, meg-fosztattak az Anglusok által, *Ceylani* birtokaiktól is, mellyekből esztendő-től által, tsak a gyöngyhalászat is bé-hajtott nekik negyvennyóltz ezer tallért. Drága kő is mindenféle tálatatik *Ceylanban* az egy gyémánton kívül. A leg-jobb nemű Szagos fa-héj-ját (Tzimetet) olly bőséggel lehet kapni, hogy egy font belőle, alig jött helyben négy garassokba is a Hollandusoknak. Egy ágát teszik a kereskedésnek az elefántok is. — A Szigetnek gazdagságához, és magas hegyeiben álló természeti erősségéhez képest nem is tartja kis embernek magát a *Candü* Tsáfzár, ámbár az egész Szigetnek se több a hossza, het-

vennyöltz mértföldnél, 's a' hol leg-fő-
 lesebb is nints nagyobb ki-terjedése, har-
 mintzkét mértföldnél. Minden esztendő-
 ben meg-várta ez a' Tsászárság, hogy jó
 szomszédság' fejében drága ajándékokkal
 kedveskedjen néki a' *Nepkeleti-Indiába*
 kereskedő *Hollandiai Kalmár-Társaság*.
 Ezen Társaságnak Küldöttjei, beszélték
 a' hét esztendő's háború' alkalmatosságá-
 val, a' *Candü Tsászárnak*, hogy *Európá-*
bann egy Fejedelem, a' ki magát *Prusz-*
szia' Királynak nevezi, már hat eszten-
 dőtől fogva áll ellent önnön seregével egy-
 néhány hatalmas Tsászároknak 's Fejedel-
 meknek. A' *Candü Tsászárnak* tettett
 ezenn Újság, 's mindjárt reájok bírta a'
Hollandus Küldöttekre: mondának meg
 annak a' vitéz *Prussziai Királynak*, hogy
 ha tettzene néki *Candüba* utazni: tehát
 Ő (a' Tsászár) egész Seregének Fő-
 vezérévé fogná Azt tenni. — Még a' Ne-
 mesek is nagyra tartják magokat, a' *Can-*
dü Tsászár' Alattvalói — a' *Chingalesenek*
 (frantziáúl: *Chingalaisek*) között: melly
 nagyratartást annyira meg-kívánnak a' Tör-
 venyek is: hogy halál a' büntetés: ha két
 különböző rendű Személyek egymással
 társalkodnak. Magának a' Tsászárnak se-
 völt szabad valamely *Hollandiai Kalmár*
Leányát venni el Feleségül. — Házassá-
 gi Törvényeik, a' *Chingaleseneknek* igen
 különösök; de azoknak meg-változtatta-

tásán, még se' aggódtak leg-kissebbet is a' Hollandusok. Ha valamely *Chingalesen* Férjfi Feleséget vesz: első éjtzaka ugyan maga hályya Azt el: de már más éjtzaka a' Testvérje; és ha hat Testvérjei vagynak is: mind a' hatnak egy éjtzakát engednek a' Törvények: hanem már a' 7-dik és azontúl lévő Testvéreknek nem. — Az új éjtzakák' el-tölttével, nints semmi különös jussa a' tulajdonképpen való Férjnek, több Testvérjei felett: hanem az Asszony' tellyes szabadságábann áll törvényesen: mikor mellyiket válassza azok közzül magának háló-társúl.

Konstántzinápolyból Jan. 9-dikénn: — „Báró *Herbert*, a' ki Követséget folytat itten a' *Bétsi Udvar'* részéről, *Béts* felé küldötte Feleségét és Gyermekeit, 's nem sokára, maga is utánnok fog indulni: mivel már végre vagyon hajtva a' *Sisztóvi* Kötés. “

„*Persiából* egy Ministert várnak ide.“

„A' Fegyverházakban nyüzsögnek még is a' sok Munkások; a' Város' piatztai pedig minduntalan rakva vagynak Török Katonákkal, kiket Frantzia; Svéd; és Anglus Tisztek, más Európai Katonák' hasonlátosságára igyekeznek mentől elébb által formálni. — Azon Anglus Tisztek közzül, kik a' Török hadi-hajóknak jobb rendbe való fzedésében foglalatoskodnak, egy, *Cook* nevü Generalis is, Unokája

ama' nevezetes *Cook*nak, ki, a' maga tengeri Útazásai által örökre érdemessé tette magát, nem tsak tulajdon Nemzete; hanem az egész emberi Nem eránt. "

„Sokszor tanátskoznak együtt a' Török Ministerek a' *Frantzia* és *Svéd* Követekkel.

Az *Orosz* Tsászárné, a' maga új Lengyel foglalmánnyaiban, mind ki tette az Egyesültt Görög Papi Személyeket — nagyokat és kitsineket, világiakat és Szerzeteseket — hivatalyokból: esztendőnként való penziókat rendelvén élelmekre.

A' *Vürtembergi* Hertzegségnek egy erdős részében tartózkodott 's haramiáskodott valamelly szökött Oláh Katona; míg nem végre el-fogattatván, Törvényszik eleibe állttatott. Egyéb nyelvet szülött nyelvén kívül nem tudván a' Bünös: jelentés tevődött a' Hertzegnek, ki is azonnal meg-kérdeztette *Tubingában*, ha nem volna e' ott valamelly Tanuló, a' ki Oláhul tudna? Találkozott egy *Smith* nevezetű *Meggyesi* Szász Iffjú, ki is a' Hertzeg' kívánságára, az említett Bünösnek ki-kérdezését magára vállalta, 's egész meg-elégedésig végre is hajtotta. A' vétkes Személy ki-vegeztetésre ítéltetvén, 3 napokat nyért a' halálra való el-készítetésre: mellynek eszközüül ismét a' *Tubingai* Tanuló Iffjú vevődött fel, ki is tudakozgatván

a' ki-fszentziáztatott Személyt annak egygyü-
 gyiségéhez alkalmaztatott okos vígyázás-
 sal, tsak hamar észre vette, hogy Az leg-
 kissebbet se' sud az Istenről. Kérte tehát a'
 Törvényszéket, hogy a' készítésre rendeltt
 3° napokhoz hadd járúllyon még negyedik
 is: melly helyes kérésére reá is állott a'
 Törvényszék egész készséggel. Annyira
 vitte *Smith* Úr, szép tsendes oktatásai ál-
 tal, a' vastag tudatianságú Embert, hogy
 Ez, boldognak ítélte magát a' maga ha-
 lálós környülállásaibann, úgymint a' mel-
 lyeknél fogva lehetett Ő néki, fellyebb
 emelkedni lelkével az oktalan-állatoknál,
 's meg-esmérni Mindenható és végetlen
 jóságú Teremtőjét: melly esmérettel —
úgymond — ha elébb bírhatott volna: so-
 ha azokra a' gonofzságokra, mellyekkel
 emberi természetét meg undokította:
 nem vetemedett volna. Még a' Végző-
 helyről is méjj tífzteletnek nyilatkoztatásá-
 val közönte szívesenn a' fzegény Oláh,
 erántta el-követett kegyes fáradozását,
Smith Úrnak. — Maga a' *Wúrtembergi*
 Hertzeg is kívánta azt meg-jutalmaztatni,
 olly ajánlást tétetvén *Smith* Úrnak, hogy
 ha tettzene nékie örökre meg-maradni a'
Vúrtembergi Hertzegségben: jó Ekklesiát
 fogna kapni. *Smith* Úr illendőképpen meg
 közönte: de, mint érzékeny és háládatos
 Hazafi el nem fogadhatta az ajánlást: mel-

lyet a' nemes lelkü Hertzeg, abban tsak ugyan meg se' hagyott: hanem a' helyett, az *Erdélyi Szász Nemzethez* intézett, *Smith* Úr eránt egy hathatós ajánlást.

Magyar Ország.

Pestről Febr. 20-dikánn: — „Itten az idénn akár mit tsinállyunk a' régi magyar példa-beszédünkkel, de már az alig ha nem bizonyos, hogy a' Farkas meg-ette a' szelet: mert a' mi szelek itt járnak e' Bőjti napokbann is, gyakor essözésekkel vagynak egybe-kötetve, 's olly melegek, hogy az Uraságok, 's kivált a' Kávéfőzők, vátig sopánkodnak, jégvermeiknek üressen való maradása eránt. — Már a' Duna' hídjának újra való fel-állításán derekassan dolgoznak. Reményljük, hogy 24-dik Februáriusban álló hídon fogunk által-járhatni *Budára*.“

„Tavaly, hatszáz Katonát állított N. *Pest* Vármegye: de az idén még nagyobb előmenetellel bíztat a' kezdet: mert már utólsó Januáriusig, százötven Legények jelentek meg a' Megyebéli Tisztviselő Uraknál, 's önként ajánlották magokat katonaságra: kik is, keveset ki-vévén már mind affzentáltattak.“

„Az Universitásnak két nevezetes, és közönségesen esmeretes érdemű Egyházi-
renden lévő Tanítóit, méltoztatott Fels.
Úrunk, a' Királyi Helytartó - Tanáts' aján-

lására, addig is míg valóságos Kánonokságra emeltethetnének: Apáturi ranggal, és ezstendei fizetéssekhez járulandó kétkétszáz forint tóldalékkal, minden magok kérése nélkül meg-jutalmaztatni. Eggyike ezen meg-tiszteltetett Uraknak, Fő-Tiszt. *Mitterpacher* Lajos Úr, a' Physica-Geographiá-nak, Természet' históriájának, Technológiának, és a' Mezei-Gazdaságnak Professora; a' másig pedig Fő-Tiszt. *Rausch* Ferentz Úr a' Sublimior és Practica Mathesisnek Professora, és a' *Kalotzai* Érseki Káptalannak tituláris Kánonokja.

Béts.

A' Magyar Királyi Testőrző Nemes Seregből: *Vizkeleti* Zsigmond; *Balogh* Ádám; *Kisfaludy* Sándor; *Sóos* László; *Kőrösy* János; és *Boda* Isván Tiszt. Urak, Hadnagyi rangjokkal léptek ki, 's költöznek Regementekhez, eggyen kívül, a' ki haza megy.

Budához nem messze fekvő Vídékén, még 1794-dik ezstendőben fel-találta volt már *Füredi* Orvos *Oesterreicher* Úr, a' mesterséggel készültt és a' Patikákban drágám adatni szokott Keserű-sónak természetű mássát: mellyet valósággal olyan-nak találván, a' *Bétsi* Fő-Oskolabéli Orvosok' Tanáttsa is, ki-nyerte az *Alsó-Ausztrián*

Kormányzékától *Oesterreicher* Úr, hogy találmányát, e' folyó esztendőnek első Mártziussától fogva, *Bétsben* is árúlhassa, egy különös hóltban, mellynek felülírása lessz: *K. K. privilegirte Niederlage vom ungarischen Wunder- und Bittersalze.*

Ezen nevezet *Gallítzia*, nem tsak meg nem szünik, a' Lengyel-Országi újj foglásoknál fogva, továbbra is fenn maradni; hanem már most két ágúvá is lett. Azok a' Réfzek t. i. mellyek eddig közönségesen *Gallítziának* nevezettek: ezentúl *Napnyugoti-Gallítziának* (*West-Gallicien*) fognak hívattatni; az újj foglalmányok pedig *Napkeleti-Gallítziának.* (*Ost-Gallicien*) — A' Publico-politikumoknak el-intézésére, Tseh-Országi Al-Kormányozó Báró *Margeliket* rendelte ki Ő Felsége; a' Justitiariumoknak el-intézésére pedig *Jarovszky* Urat, a' ki ennekelőtte Tagja vólt itt *Bétsbenn* az Igazságra ügyelő Fő-Kormányzéknek; darab időtől fogva pedig, *Gallítziában* egy Törvényzéknek Elölülője. Két Guberniumok állittatnak fel, tíz tíz Tagokból állók. Egy Kormányzéki Tanátsosnak (Guberniális Assessornak) két ezer forint lessz esztendei fizetése; egy Kerület' Kapitánnyának pedig kétezeröttszáz.

